

DOBCSÁNYI FERENC

Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szeged

Szegedtől – Szegedig

– ANTOLÓGIA '98 – I-II. –

Gazdag és sokszínű, „irodalmi” válogatás, antológia látott napvilágot *Szegedtől – Szegedig* címmel Simai Mihály, József Attila-díjas költő szerkesztésében, Turi József, tervezőszerkesztő közreműködésével és Majzik Andrea montázs-grafikáival, aki Juhász Gyulának, a város nagy költő fiának kéziratossá örökségét is fölhasználta. De a belső címlap mottója is Juhász Gyula egyik híres versének két sorát idézi:

„A Tisza-parton halkan ballagok,
És hallgatom, mint sírnak a habok?”

És nem véletlenül, mert valóban a „Tisza hangja” szólal meg ebben a 439 lapnyi terjedelmű két kötetben, azok a költők, írók és más tollforgatók, akiknek életükben meghatározó élményt jelentett Szeged, ez a Tisza-parti iskolaváros.

A kötetek tartalmának (s nem tartalomjegyzékének) tanúsága szerint összesen 80 szerző bemutatkozásával és írásaival szembesülhetünk, ha kézbe vesszük ezt az 1998-ban fogant és valóra is vált antológiát. A megszólalók száma nem kevés! Különösen akkor, ha arra gondolunk, hogy a számbavételkor el kellett tekintenünk azoktól, akiket a szervezők, szerkesztők fölszólítottak ugyan, műveikkel mégsem jelentkeztek, s azoktól is, akik meg valamilyen oknál fogva estek ki a gyűjteményes kiadvány látószögéből. Persze arról a „teljességre törekvésről”, melyet a polgármesteri előszó említ, csak merő illúzió lenne beszélni, a fentebb említett okok miatt meg egyenesen képtelenség. Mindettől függetlenül a kötetekbe zárt tartalmi valóság önmagában is eléggé beszédesen jelzi Szeged szellemi-irodalmi életének gazdagságát, annak ellenére is, hogy a város, vagy inkább annak „fura urai” nem mindig ismerték föl vagy becsülték meg az ide kötődő, a város szellemiségét gazdagító igaz tehetségek értéketermelő tevékenységét és munkáját.

Nem olyan gyakori esemény egy ilyen kiadvány megjelenése, hogy ne örülhessünk mi is: *lokalpatrióták és olvasók* ennek a szegedi antológiának a szerkesztő Simai Mihállyal együtt, aki ennek az érzésének hangot is adott a kötet bevezetőjében. Igaz, hogy voltak korábban is ilyen jellegű törekvések, mint például a Simai-bevezetőben említett *Szegedi fiatalok antológiája*, a *Gazdátlan hajók*, de ide sorolhatnánk félíg-meddig még a *Greza Ferenc és Olasz Sándor szerkesztette szegedi és odesszai költők antológiáját* is: *A partok felett*. De az is igaz, hogy széles horizontú, sokakat átfogó-felölelő, demonstratív antológia még nemigen jelent meg ez ideig. Ez a tény egyúttal több munkát is rótt azokra, akik a megvalósításán fáradoztak. Ebben a tevékenységben – árulja el Simai a bevezetőjében – ugyancsak nagy része volt a fáradhatatlan, a szegedi irodalmat híven szolgáló és azt szíveskedélyesen szerető *dr. Majzik Istvánnak*, a *Bába és Társai Kft. Kiadó* vezetőjének, aki bevezetőként ugyan szól a maga szerénységével és visszafogottságával ezekről a munkálatokról, mintegy áthárítva másokra azt az érdembeli munkát, melyet már nem is első ízben vállalt Szeged irodalmának tolmácsolása érdekében.

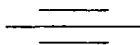
Az olvasóknak címzett antológia élményt nyújthat, örömteli fölfedezést adhat sokunknak, hisz

megtalálhatjuk benne az országosan elismert költők, írók mellett az ígéretes tehetségeket, a Szegeden gyökereteresztők mellett az innen messzeszakadtakat, a tősgyökeres szegediek mellett a Trianon kirekesztette áttelepülőket, az egykori egyetemista tollforgatók mellett a mai szárnypróbálgató diákköltőket, a költészetet, irodalmat csinálók mellett a vele összefüggő szaktudományok, valamint más művészetek művelőit, a személyes ismerősök mellett a meglepetés erejével ható ismeretleneket, az élők, a kiteljesedés előtt állók mellett a szomorú szívvel tudomásul vett nagy veszteségeinket is.

A sokszínűség azonban nemcsak ebben mutatkozik meg, hanem a különféle irányzatokban, írói látásmódokban, a tartalmat hordozó formákban, a témák sokféleségében, az alkotások különbözőségében, az írói lelkiismeret, szándék, élmény művekben tetten érhető kor- és emberképeiben, az önkifejezés eszköztárában és művészi erejében is.

Régi igazság, hogy a művekbe zárt világ csak *a befogadó, az olvasó* által válik teljessé. Szív-ből kívánjuk, hogy ez, ebben az esetben is bekövetkezzék. Ennek viszont alapfeltétele, hogy nyitott lélekkel mi is megtegyük, végigjárjuk „a sorsok és művek rajzolta utat SZEGEDTŐL – SZEGEDIG.”

Bába és Társa Kft. Kiadó, Szeged, 1998.

DR. HAJZER LAJOS
JPTE BTK SZLÁV FILOLÓGIAI TANSZÉK
Pécs

Magyar közmondások, szólások

– SZERKESZTETTE: MÓZES ISTVÁN MIKLÓS –

Margalits Ede (1849–1940) és O. Nagy Gábor (1915–1973) Magyar közmondások és közmondásszerű szólások (Bp., 1896), ill. Magyar szólások és közmondások (Bp., 1966) című munkája első kiadása után egy Magyar közmondások, szólások c. kiadvány hazánkban olyan merész kihívásnak számít, mintha valaki arra vetemedne, hogy Arany János Toldi-trilógiája után – minden szakszerű hivatkozás nélkül – megjelentetne egy irodalmi művet Toldi Miklósról...

Az önjelölt „szerkesztő” – Mózes István Miklós – törekvése – több mint 3000 magyar közmondást és szólást adni az olvasó kezébe – igen nemes szándék, a kivitelezéshez azonban jól körülhatárolt célok, pontosan megcélzott olvasói tábor feltüntetése, a válogatás elveinek a szakszerű tisztázása, a szólás és a közmondás fogalmának az egyéb frazeológizmusoktól való pontos elhatárolása szükségeltetik – a frazeográfiai feldolgozáshoz elengedhetetlen alapismeretekről nem is szólva.

A könyvhöz készült szerény méretű „szerkesztői” előszóból (3–4. lap) kiderül, hogy „az érdeklődő olvasó” a kiadvány címzettje. Számunkra ez kissé megfoghatatlan valami, s elsősorban a „vers mindenkinek és senkinek” motto-ra emlékeztet...

Gondjai vannak az olvasónak a könyvben található anyag *mennyiségi* mutatójával („mintegy 3000 magyar közmondás és szólás”) kapcsolatban is, mivel *a közölt anyag egy része nem közmondás, nem szólás*, hanem szállóige:

Nyelvében él a nemzet (7.); Kéz kezet mos (61.); Az idő pénz (10.); Borban az igazság (168.); Ember embernek farkasa (23.); Vert hadak, vakmerő remények (57.); Lassan járj, tovább érsz (125.); A szerencse forgandó (112.) stb.

Nem véletlen, hogy ezek a magyar frazeológizmusok Békés István Napjaink szállóigéi c. közmert könyvében kaptak helyet (Bp., 1968: 561–562.; 103–104.; 114.; 100.; 741.; 127.; 551.; 172.; 527. lap).